

GOVOR O STANJU V UNIJI 2017 PRESEDNIKA JUNCKERJA

Predlogi o prihodnosti Evrope,
ki jih je mogoče uresničiti na podlagi Lizbonske pogodbe

Predsednik Juncker je 13. septembra 2017 v govoru o stanju v Uniji 2017 začrtal svoj pogled na prihodnost Evrope do leta 2025. V tem informativnem pregledu je pojasnjeno, kako je mogoče predloge predsednika Junckerja uresničiti z uporabo vseh možnosti, ki jih nudi Lizbonska pogodba. Predsednik Juncker je ob govoru predstavil tudi podrobno pismo o nameri, ki vsebuje konkretne zakonodajne in nezakonodajne predloge, kako izvajati pobude, napovedane v njegovem govoru. Komisija jih bo podala v letih 2017 in 2018, in sicer s cilji, zadanimi do leta 2025, pri čemer bo upoštevala dejstvo, da se bodo maja ali junija 2019 odvijale volitve v Evropski parlament, ki za Evropsko unijo pomenijo pomembno srečanje z demokracijo.

Govor predsednika Junckerja o stanju v Uniji z dne 13. septembra 2017

Pojasnilo

GLASOVANJE S KVALIFICIRANO VEČINO NA ENOTNEM TRGU

„Ko gre za pomembna vprašanja enotnega trga, želim, da bi se odločitve v Svetu pogosteje in lažje sprejemale s kvalificirano večino – ob enakopravni udeležbi Evropskega parlamenta.“

Pobude s cilji do leta 2025, kot so orisane v pismu o nameri predsednika Junckerja z dne 13. septembra 2017

„Sporočilo o možnosti nadaljnje krepitve uporabe glasovanja s kvalificirano večino in rednega zakonodajnega postopka v zadevah s področja notranjega trga na podlagi člena 48(7) PEU.“

ENERGETIKA

Člen 192(2) PDEU določa možnost, da se za določbe, ki so zlasti davčne narave; med drugim tudi ukrepe, ki pomembno vplivajo na izbiro držav članic med različnimi viri energije in na splošno strukturo njihove oskrbe z energijo, uporabi redni zakonodajni postopek. Za to bi bila potrebna soglasna odločitev Sveta na predlog Komisije in po posvetovanju z Evropskim parlamentom.

SOCIALNO PODROČJE

Na določenih področjih socialne politike se trenutno zahteva soglasje. Med temi so varstvo delavcev po prekinitvi pogodb, kolektivna zaščita interesov delavcev in delodajalcev ter pogoji za zaposlitev zakonitih migrantov iz tretjih držav. **Člen 153(2) PDEU** določa, da se za ta tri področja uporablja redni zakonodajni postopek, če Svet tako soglasno odloči na predlog Evropske komisije po posvetovanju z Evropskim parlamentom.

OBDAVČENJE

Člen 48(7) PEU – splošna premostitvena klavzula Pogodb – omogoča prehod s soglasnega odločanja na odločanje s kvalificirano večino oziroma prehod s sprejemanja zakonodajnih aktov po posebnem zakonodajnem postopku na njihovo sprejemanje po rednem zakonodajnem postopku. Za to sicer ni potrebna nacionalna ratifikacija, vendar pa se tak prehod lahko ustavi z vetom enega nacionalnega parlamenta. Prehoda na odločanje s kvalificirano večino ni treba opraviti za vsa davčna vprašanja hkrati, ampak se to lahko stori posamič, po tematikah ali vrstah stopenj.

Za uporabo **člena 48(7)** morajo biti izpolnjeni naslednji pogoji:

- Evropski svet uradno obvesti nacionalne parlamente, da namerava uporabiti premostitveno klavzulo;
- nacionalni parlamenti imajo na voljo 6 mesecev za ugovor, in če ugovarja en sam nacionalni parlament, Svet pobude ne more sprejeti;
- Evropski parlament se zaprosi za soglasje, ki se izglasuje z večino poslancev in poslank;
- Evropski svet soglasno sprejme odločitev.

GLASOVANJE S KVALIFICIRANO VEČINO NA PODROČJU ZUNANJE POLITIKE

„Želim, da bi države članice preučile, pri katerih zunanjepolitičnih odločitvah bi lahko prešli z glasovanja s soglasjem na glasovanje s kvalificirano večino.“

Pobude s cilji do leta 2025, kot so orisane v pismu o nameri predsednika Junckerja z dne 13. septembra 2017

„Sporočilo o možnosti nadaljnje krepitve uporabe glasovanja s kvalificirano večino na področju skupne zunanje politike na podlagi člena 31(3) PEU.“

Člen 31(3) PEU omogoča prehod na odločanje s kvalificirano večino na področju skupne zunanje politike. Za to bi bila potrebna soglasna odločitev Evropskega sveta in sklepi vojaškega ali obrambnega pomena bi bili izvzeti.

ZADOLŽITEV EVROPSKEGA JAVNEGA TOŽILCA ZA BOJ PROTI TERORIZMU

„Mislim, da je zelo upravičena tudi funkcija novega evropskega javnega tožilca za pregon čezmejnih terorističnih kaznivih dejanj.“

Pobude s cilji do leta 2025, kot so orisane v pismu o nameri predsednika Junckerja z dne 13. septembra 2017

„Sporočilo o morebitni razširitvi nalog novega Evropskega javnega tožilstva, da bi vključevale boj proti terorizmu, na podlagi člena 86(4) PDEU.“

Člen 86(4) PDEU določa možnost za razširitev pristojnosti evropskega javnega tožilca, ki so bile prvotno omejene na boj proti goljufijam v škodo proračuna EU, in sicer na pokrivanje pregona čezmejnih terorističnih kaznivih dejanj.

To zahteva soglasno odločitev Evropskega sveta po odobritvi Evropskega parlamenta in po posvetovanju z Evropsko komisijo.

€ OKREPITEV EKONOMSKE IN MONETARNE UNIJE

„Menim, da bi moral [evropski mehanizem za stabilnost] zdaj sčasoma prerasti v evropski denarni sklad, ki pa mora biti globoko zasidran v pravih in pristojnostih Evropske unije.“

Pobude s cilji do leta 2025, kot so orisane v pismu o nameri predsednika Junckerja z dne 13. septembra 2017

- Preoblikovanje evropskega mehanizma za stabilnost v Evropski denarni sklad
- Oblikovanje posebne proračunske vrstice za evrsko območje v okviru proračuna EU s štirimi funkcijami: (1) pomoč pri strukturnih reformah, (2) funkcija stabilizacije, (3) varovalni mehanizem za bančno unijo in (4) konvergenčni instrument za predpristopno podporo državam članicam, ki niso v evroobmočju
- Vključitev vsebine Pogodbe o stabilnosti, usklajevanju in upravljanju v ekonomski in monetarni uniji v zakonodajo EU

EVROPSKI DENARNI SKLAD

Komisija bo 6. decembra na podlagi **člena 352 PDEU** predlagala preoblikovanje evropskega mehanizma za stabilnost v Evropski denarni sklad, zasidran v pravu Unije.

PRORAČUNSKA VRSTICA ZA EVROOBMOČJE V OKVIRU PRORAČUNA EU

Komisija bo takšno proračunsko vrstico predlagala kot del običajnega proračunskega postopka v okviru Pogodb, in sicer s spremembo proračuna.

STABILNOST, USKLAJEVANJE IN UPRAVLJANJE

V skladu s členom 16 Pogodbe o stabilnosti, usklajevanju in upravljanju v ekonomski in monetarni uniji (PSUU), ki je začela veljati januarja 2013, potem ko so jo ratificirale države članice podpisnice (Pogodbo so podpisale vse države članice, razen Združenega kraljestva, Češke in Hrvaške), se vsebina te pogodbe vključi v pravni okvir EU do leta 2018.

Kot je določeno v pismu o nameri predsednika Junckerja, bo Komisija pripravila predlog na tem področju na podlagi **člena 126(14) PDEU**, ob upoštevanju ustrezne prožnosti, ki jo omogoča Pakt za stabilnost in rast in ki jo je Komisija opredelila od januarja 2015.

VEČLETNI FINANČNI OKVIR

„Pomemben element bodo proračunski načrti, ki jih bo Komisija predstavila maja 2018. Tudi tu bomo pred izbiro: ambicije Evropske unije lahko izpolnjujemo v strogem okviru obstoječega proračuna ali pa povečamo proračunsko zmogljivost Evropske unije, da bi ta lahko bolje uresničila svoje ambicije. Sam zagovarjam drugo možnost.“

Maja 2018 bo Komisija na podlagi **člena 312(2) PDEU** pripravila predlog novega večletnega finančnega okvira za obdobje po letu 2020.

PREHOD NA POLNO DELUJOČO OBRAMBNO UNIJO

„Želim, da še več prizadevanj namenimo obrambnim zadevam. V pripravi sta evropski obrambni sklad in stalno strukturirano sodelovanje na področju obrambe. Do leta 2025 moramo povsem razviti evropsko obrambno unijo.“

STALNO STRUKTURNO SODELOVANJE

Člen 42(6) PEU določa možnost, da skupina podobno mislečih držav članic, ki imajo potrebne operativne zmogljivosti, preide na naslednjo stopnjo evropske obrambe ter tako namesto sedanjega kolaža pristopov dvostranskega in večstranskega vojaškega sodelovanja začne uporabljati učinkovitejše oblike obrambnega povezovanja.

SKUPNA OBRAMBNA UNIJA

Člen 42(2) PEU določa postopno oblikovanje skupne obrambne politike Unije. Ta bo vodila do skupne obrambe, če Evropski svet soglasno tako odloči. Pri tem se v celoti spoštujejo vse morebitne obveznosti držav članic do Nata.

DOKONČANJE SCHENGenskega OBMOČJA

„Če želimo varovati svoje zunanje meje in jih upravičeno dodatno okrepiti, moramo schengensko območje prostega gibanja takoj odpreti tudi za Bolgarijo in Romunijo.“

„Tudi Hrvaški bi morali omogočiti, da postane polnopravna članica schengenskega območja, ko bodo izpolnjena vsa merila.“

Odločitve o širitvi schengenskega območja se sprejmejo na podlagi **Protokola 19 k Pogodbama in schengenskega pravnega reda** ter s soglasjem vseh držav članic v Svetu, in sicer po pozitivni oceni Evropske komisije o pristopnih merilih. Komisija je v letih 2009 in 2010 podala pozitivni oceni za Bolgarijo in Romunijo, pri čemer je dokazala, da obe državi izpolnjujeta potrebne pogoje za vstop v schengensko območje. Komisija zato podpira vstop teh dveh držav v schengensko območje.

Ocenjevanje napredka Hrvaške pri izpolnjevanju potrebnih pogojev za vstop v schengensko območje je potekalo skozi vse leto 2016. Hrvaška na nekaterih področjih že izpolnjuje potrebne pogoje, na drugih pa so potrebne nadaljnje izboljšave. Do oktobra 2017 je treba dokončati oceno schengenskega informacijskega sistema, novembra 2017 pa bo opravljena tudi ponovna ocena na področju zunanjih meja. Ko bodo izpolnjeni vsi pogoji, bo Komisija Svetu predložila predlog za vstop Hrvaške v schengensko območje.

Govor predsednika Junckerja o stanju v Uniji z dne 13. septembra 2017

Pojasnilo

DOKONČANJE EVROOBMOČJA

„Evro je zamišljen kot enotna valuta Evropske unije kot celote. Vse naše države članice razen dveh se lahko pridružijo in se tudi morajo pridružiti evroobmočju, ko bodo izpolnile vse pogoje.“

Za vse države članice razen dveh (Danske in Združenega kraljestva) se zahteva, da sprejmejo evro in se pridružijo evroobmočju. Poleg tega je 16 držav članic (Belgija, Bolgarija, Nemčija, Grčija, Španija, Italija, Ciper, Litva, Luksemburg, Madžarska, Malta, Avstrija, Portugalska, Romunija, Slovenija in Slovaška) v **izjavi št. 52, priloženi k PDEU**, izrecno navedlo, da je valuta Evropske unije evro.

Bolgarija, Hrvaška, Češka, Madžarska, Poljska, Romunija in Švedska še niso del evroobmočja, vendar so v skladu s Pogodbama zavezane, da se mu pridružijo, ko bodo izpolnile merila. Pojmujejo se kot „države članice z odstopanjem“. To odstopanje je začasno in bo odpravljeno, ko bodo izpolnile konvergenčna merila, kot so določena v **členu 140(1) PDEU**.

Evropska komisija in Evropska centralna banka vsaki dve leti ocenita, ali države izpolnjujejo merila. Naslednje ocenjevanje bo potekalo maja 2018.

DOKONČANJE BANČNE UNIJE

„Če želimo, da bi banke po vsej celini poslovale na podlagi enakih pravil in pod enakim nadzorom, bi morali vse države članice spodbujati, naj se pridružijo bančni uniji.“

Bančno unijo sestavljajo vse države evroobmočja in države članice EU, ki se odločijo za sodelovanje. Vse države, ki bodo v prihodnosti sprejele evro, bodo samodejno postale članice bančne unije.

Države, ki niso članice evroobmočja, se lahko s tesnim sodelovanjem z Evropsko centralno banko v funkciji nadzornika, pridružijo enotnemu mehanizmu nadzora. Tako tesno sodelovanje se vzpostavi z odločitvijo Evropske centralne banke, in sicer po uradnem obvestilu zadevne države, ki ni članica evroobmočja, in pod pogojem, da so izpolnjeni strogi pogoji glede izmenjave informacij in zavezujoče narave nadzornih ukrepov v tej državi.

Na Danskem in Švedskem so se nacionalne razprave o pridružitvi bančni uniji začele poleti 2017.

Govor predsednika Junckerja o stanju v Uniji z dne 13. septembra 2017

Pojasnilo

ŠIRITEV EVROPSKE UNIJE

„Če želimo več stabilnosti v sosedstvu, moramo ohraniti verodostojno širitveno perspektivo za države Zahodnega Balkana.“

Pobude s cilji do leta 2025, kot so orisane v pismu o nameri predsednika Junckerja z dne 13. septembra 2017

„Strategija za pristop Srbije in Črne gore kot vodilnih držav kandidat na Zahodnem Balkanu (februar 2018).“

V skladu s **členom 49 PEU** vsaka evropska država, ki spoštuje vrednote EU in si prizadeva za njihovo spodbujanje, lahko zaprosi za članstvo v Uniji. Pogoji, vključno z morebitnimi zaščitnimi klavzulami in prehodnimi ureditvami, se po končanih pogajanjih o vseh poglavjih vključijo v pristopno pogodbo med državami članicami EU in državo kandidatko.

Pristopna pogodba se lahko podpiše šele po odobritvi Parlamenta in soglasni odobritvi Sveta. Nato se predloži v ratifikacijo vsem državam članicam v skladu z njihovimi ustavnimi pravili (tj. ratifikacijo v parlamentu ali z referendumom).

Tukaj sta vodilni kandidatki Črna gora in Srbija, saj sta trenutno edini z Zahodnega Balkana, s katerima potekajo pristopna pogajanja. EU bo nadaljevala in okrepila sodelovanje z vsemi partnericami na Zahodnem Balkanu in jih podpirala na poti do članstva.

OHRANITEV VODILNEGA KANDIDATA

„Če želimo okrepiti evropsko demokracijo, moramo ohraniti majhni demokratični napredek, dosežen z uvedbo vodilnih kandidatov – ‚Spitzenkandidaten‘. Želim si, da bi se ta izkušnja ponovila.“

V **členu 17 (7) PEU** je določeno, da mora Evropski svet pri izbiranju kandidata za novega predsednika Komisije upoštevati volitve v Evropski parlament. Odločitev se sprejme s kvalificirano večino, nato pa mora kandidata izvoliti Evropski parlament z večino glasov poslancev Evropskega parlamenta.

Ta pristop je bil uporabljen po evropskih volitvah leta 2014, po katerem je Evropski svet za predsednika Evropske komisije predlagal predsednika Junckerja – kot vodilnega kandidata politične skupine, ki je prejela največ glasov – in ga je Evropski parlament tudi izvolil.

Govor predsednika Junckerja o stanju v Uniji z dne 13. septembra 2017

Pojasnilo

NADNACIONALNE LISTE

„Naklonjen sem tudi zamisli o nadnacionalnih listah na evropskih volitvah, čeprav se zavedam, da se marsikdo med vami z njimi ne strinja.“

Na podlagi **člena 14(2) PEU** sklep o točni sestavi Evropskega parlamenta soglasno sprejme Evropski svet. Zadnji sklep o porazdelitvi sedežev je bil sprejet junija 2013, v obdobju pred pristopom Hrvaške kot 28. države članice EU.

Nadnacionalne liste bi morale ratificirati vse države članice. V **členu 223(1) PDEU** je določeno, kako je mogoče oblikovati nadnacionalne liste oziroma sprejeti kakršne koli druge spremembe volitev v Evropski parlament.

Svet lahko po odobritvi Evropskega parlamenta, ki odloča z večino svojih članov, soglasno sprejme nove določbe o načinu volitve članov Evropskega parlamenta. Te določbe začnejo veljati, ko jih države članice potrdijo v skladu s svojimi ustavnimi pravili.

To je edina zamisel v govoru predsednika Junckerja, za katero ne bi bila potrebna sprememba Pogodbe, ampak ratifikacija s strani vseh držav članic. Zato je predsednik Juncker samo izrazil naklonjenost tej zamisli.

DOSEGANJE VEČJE UČINKOVITOSTI NA ČELU EU

„Pozivam k učinkovitosti. Vlogo ministra za gospodarstvo in finance bi moral opravljati komisar za gospodarske in finančne zadeve, ki bi bil v idealnih razmerah tudi podpredsednik. Hkrati bi moral predsedovati tudi evroskupini.“

„Evropa bi delovala bolje, če bi združili funkcijo predsednika Evropske komisije in Evropskega sveta.“

Pobude s cilji do leta 2025, kot so orisane v pismu o nameri predsednika Junckerja z dne 13. septembra 2017

„Sporočilo o možnostih za povečanje učinkovitosti na čelu Evropske unije.“

Sporočilo o morebitni vzpostavitvi stalnega evropskega ministra za gospodarstvo in finance (člen 2 Protokola št. 14) in njene institucionalne posledice.“

ZDRUŽITEV FUNKCIJ PODPREDESEDNIKA KOMISIJE IN PREDSEDNIKA EVROSKUPINE

Člen 2 Protokola št. 14 k Lizbonski pogodbi določa, da predsednika Evroskupine izvoli večina ministrov, ki zastopajo države članice v evroobmočju. Ni potrebno, da je to finančni minister kake države članice.

ZDRUŽITEV FUNKCIJ PREDSEDNIKA KOMISIJE IN PREDSEDNIKA EVROPSKEGA SVETA

Evropski parlament na podlagi **člena 17(7) PEU** zdaj izvoli predsednika Komisije z večino glasov poslancev in poslank, ki glasujejo o predlogu Evropskega sveta, ki mora kandidata izbrati s kvalificirano večino, pri tem pa upoštevajo rezultat evropskih volitev. Na podlagi **člena 15(5) PEU** se predsednik Evropskega sveta izvoli s kvalificirano večino Evropskega sveta, in sicer za mandat 30 mesecev z možnostjo podaljšanja. S **členom 15(6) PEU** je določeno, da predsednik Evropskega sveta ne sme imeti **nacionalnega** mandata, kar pomeni, da lahko zaseda še kakšno **evropsko** funkcijo.